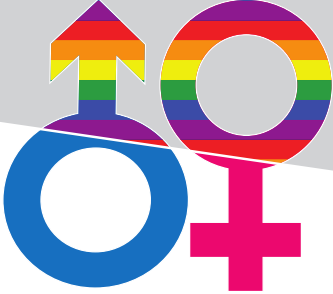
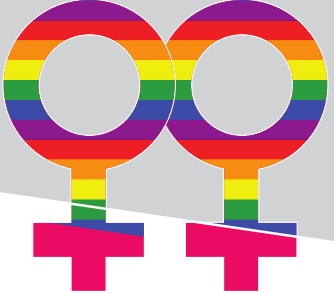

<p>3</p> 	<p>4</p> 	<p>5</p> 	<p>6</p>
<p>Like stor homofil og heterofil erfaring</p>	<p>Overveiende homofil erfaring, men mer enn tilfeldig heterofil erfaring</p>	<p>Overveiende homofil erfaring, kun tilfeldig heterofil erfaring</p>	<p>Utelukkende homofil erfaring</p>

Maria Mindestrømmen trodde først hun var bifil. Senere tenkte hun at hun måtte være lesbisk. Det viste seg at hun var noe helt annet. Seksuell orientering kan være forvirrende.

Vet du hva det innebærer å være panfil? Ciskjønn? Hva med intersex? Og gjør det noe om du ikke kjenner til disse begrepene?

Det er ikke slik at alle kjenner seg som enten homofil eller heterofil. Eller enten mann eller kvinne. Noen kommer et sted midt imellom. Eller et annet sted på skalaen.

Kjønn, seksualitet, identitet og legning – det er ikke alltid en person faller inn under en gitt kategori. Vi snakker om personer som bryter

med normene for kjønn og seksualitet.

Det er nemlig de som skulle ønske de kunne disse begrepene tidligere. For for dem som faller utenfor de typiske normene kan forvirring rundt egen legning og eget kjønn være belastende – særlig i ung alder.

Ta Lily Aarseth fra Ålesund, for eksempel. Hun er jente i guttekropp. Og panfil. Det har ikke alltid vært like lett.

– Det var mye fornektelse internt, men det var ikke før jeg var over 20 at jeg begynte å erkjenne at tiltrekning handlet mer om personlighet for meg, forteller hun.

Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold (Fri) forklarer at ordet bifili, som panfili ofte blir misforstått som, legger til grunn en todeling i kjønnene. En del ønsker å kalle seg panfil og på denne måten anerkjenne at det finnes et mangfold av kjønn som ikke nødvendigvis bare bør deles inn i de to kategoriene kvinne og mann.

Bifil, lesbisk eller panfil?

Maria Mindestrømmen, som er leder i Fri Ålesund, trodde først at hun var bifil. Hun kom ut da hun var rundt 16–17 år.

– Jeg kjente ikke til begrepet panfil. Jeg trodde også i en periode at

jeg var lesbisk. Det var en forvirrende prosess.

– Er legning noe som har behov for å bli satt i en kategori?

– Det burde ikke være det, sier Maria.

– Folk burde få lov til å ha de preferansene de vil, og det er ikke nødvendig at folk setter seg inn i kompliserte begreper – men det er greit at samfunnet har kunnskap om hvordan kjønn og legning fungerer, sier Lily.

Det hadde nemlig gjort det lettere for Lily å forklare seg for andre.

– Hadde de hatt mer kunnskap, hadde de nok forstått bedre hvorfor jeg har tatt de valgene jeg tatt. Fordommer stammer stort sett fra uvitenhet. Da drar folk gjerne sine egne konklusjoner.

Skeiv bølge

Lily og Maria ser positivt på bevisstgjøringen rundt LHBT-miljøet, hvor Pride, som ble arrangert i Ålesund i slutten av august, har vært et viktig bidrag.

– Det går en skeiv bølge over Møre og Romsdal. Det er kjempebra, sier Maria.

– Hva sier dere til de som sier vi ikke trenger arrangementer som Pride?

– Det er mange som vil stå fram,

men som ikke tør. De trenger en anledning til å ta det skrittet. På Pride kan du være ute blant likesinnede, men likevel anonym om din legning om du ønsker. Har vi slike arrangement oftere, vil det bli lettere og lettere for folk å stå fram. Mange tror også at det finnes flere fordommer enn det som faktisk er tilfelle, sier Lily.

●● Jeg har også fordommer mot meg selv

Maria Mindestrømmen

Fordommer mot seg selv

De påpeker at nettopp den tankegangen fører til at mange LHBT-personer føler fordommer mot seg selv og sin egen legning.

– Det er det mange tilfeller av i det skeive miljøet. Jeg har også fordommer mot meg selv, sier Maria.

– Betyr det at du skulle ønske du var annerledes?

– Noen ganger. Men dette med legning er et komplisert spørsmål. Det tok meg ti år å finne ut hva jeg var. Og jeg skulle ønske den prosessen var enklere. Jeg var for eksempel redd for at pappa

FRIHET TIL Å DEFINERE SEG SELV: Legning og kjønn er ikke svart-hvitt. Lily Aarseth (t.v.) er jente i guttekropp, og definerer seg som panfil. Maria Mindestrømmen, leder i Fri Ålesund, er også panfil.

▶ skulle dømme meg, for han er prest. Så jeg hadde fordommer om at han hadde fordommer mot meg, men det var mine egne fordommer som kom til uttrykk. Det viste seg at han ikke hadde noen, sier hun og ler.

– Hvordan kan man bidra til å minske fordommene skeive har mot seg selv?

– Synliggjøring med fokus på mangfold og inkludering. Vi bør ikke bare snakke om «hovedlegningene», som de fleste har hørt om, men inkludere alle. Aseksualitet er for eksempel en veldig fascinerende legning.

Maria påpeker at spørsmålet om legning og kjønnsidentitet gjerne kan være en vanskelig labyrinth å navigere seg gjennom for allmennbefolkningen.

– Mye fordommer handler om uvitenhet. Ta seksualundervisningen på skolen – hvor finner vi legning og seksualitet der? Det handlet for min del mest om å tre kondom på en banan.

LHBT og storkommunen

Maria mener at den videre utviklingen kan begynne i nye Ålesund kommune.

– Man kan forsøke å skape mangfold og inkludering på

tvers av den nye storkommunen. Det er viktig at det finnes litteratur om LHBT på biblioteket, og at helsesøstrene i kommunene har informasjon om kjønn og legning. At i det minste et individ per skole vet litt. Det går an å kjøre felles kurs for miljøarbeidere gjennom Rosa kompetanse. Det er et sted å begynne.

Hun påpeker også at høyskolene er et viktig sted hvor det bør være mulig å finne informasjon. Og at kjønn og legning faktisk er noe man kan begynne å snakke om allerede i barnehagen.

●● Vi ser at mange skulle ønske at helsesøstrene visste hva begrepene betydde

Elisabeth Stubberud

Må forenkle sin identitet

Elisabeth Stubberud er postdoktor ved institutt for pedagogikk og livslang læring på NTNU, samt seniorrådgiver på KUN, og har

forsket mye på ulike temaer som er relevante for det skeive miljøet. Hun sier at de med legninger som faller utenfor heteronormen, som for eksempel panfile, ikke så ofte blir møtt med så mye forståelse blant andre.

– Mange av dem som identifiserer seg som panfile, eller har andre seksuelle orienteringer, ser seg nødt til å forenkle når de forklarer seg for folk som ikke er så godt kjent med den skeive bevegelsen. For å gjøre seg forstått sier de for eksempel at de er lesbiske i stedet.

Hun påpeker at det er viktig for alle å bli møtt som de er.

– Ingen av oss ønsker at andre skal tre merkelapper over hodet på oss, eller bli utvetydig forstått. I en av forskningsartiklene våre argumenterer vi for at ungdom kanskje bruker disse ordene eller merkelappene fordi de ønsker frihet til å definere seg selv. Det ligger en dobbelthet i det å bli forstått og ikke forstått. Det er kanskje også fornuftig å skille mellom omgivelsenes forståelse, og omgivelsenes aksept, respekt, og kjærlighet. Vi vil alle bli elsket for den vi er, uansett hvem vi er, men det er ikke sikkert at det er kjempeviktig at

voksne forstår alt ungdommen holder på med.

Hun fastslår at det har skjedd en stor endring i hvordan samfunnet snakker om kjønn og seksualitet de siste ti årene.

– Jeg er 33 år, og da jeg var tenåringsfantet det fire valg – heterofil, homofil, bifil eller lesbisk. Og det var liksom det. Det betydde jo også at om du for eksempel følte deg som en kvinne, men kanskje ikke helt kvinne likevel, så kunne det å definere seg som lesbisk innebære at du brøt med noen kjønnsnormer, og forventninger til hvordan du skulle være som kvinne. Mens i dag skiller de unge i større grad mellom kjønn og seksualitet.

Manglende kompetanse

Stubberud tror at vi på samfunnsnivå fortsatt har en vei å gå.

– Det er mye vi som enkeltpersoner kan gjøre i våre omgivelser, i våre jobber, og som foreldre. Det handler om å møte kanskje spesielt unge skeive med åpenhet, nysgjerrighet og aksept. Å ikke være redd for å lese seg opp på temaet, for eksempel.

Hun har nylig skrevet en forskningsrapport om unge skeives

NOEN NYTTIGE BEGREPER

- Cisperson/ciskjønn/cis: Betyr at du identifiserer deg med det biologiske kjønn du ble tildelt ved fødsel.
 - Panfil: Vil si å føle tiltrekning og forelskelse uavhengig av den andres kjønn.
 - Skeiv: Mange bruker «skeiv» som et synonym til LHBT. For andre er «skeiv» en identitet som utfordrer og overskrider kategoriene heterofil, lesbisk, homofil og bifil, og som innebærer en kritikk av samfunnets heteronormativitet.
 - Transperson: Et paraplybegrep for personer som har et utseende eller identitet som uttrykker et annet kjønn enn det som ble registrert for dem ved fødsel.
 - Intersex/interkjønn: Et paraplybegrep som viser til kroppslig mangfold blant personer født med atypiske kjønnskarakteristika.
- KILDE: LHBTI-ORDLISTA

DETTE BETYR PRIDE-FLAGGENE

- Regnbueflagget: Symboliserer stolhet, respekt mangfold, og er gjerne et symbol for hele LHBT-miljøet.

- Panfil-flagget: Representerer å være tiltrukket av en person uavhengig av vedkommendes kjønnsidentitet.

- Trans-flagget: Representerer personer som ikke identifiserer seg med det kjønn vedkommende er tilskrevet ved fødsel.

- Bi-flagget: Representerer det å bli tiltrukket av både det samme og motsatte kjønn.

bruk av kommunale helsetjenester.

– Vi ser at mange skulle ønske at helsesøster visste hva begrepene betydde – for eksempel hva det vil si å være trans. Mange av helsesøstrene oppgir at temaet ikke inngår i deres utdanning, og at de ikke får kompetanseheving innen temaet. Og temaet kan med fordel få større plass i utdanningene.

– Må få definere seg selv

– Generasjonen som vokser opp nå, må få lov til å definere seg selv, mener sexolog Henrik Huth Nielsen.

Det skal ikke være leger eller foreldre som definerer ungdommen, mener han.

– Det som også er viktig, er at du ikke trenger å være som alle andre. Du skal være deg selv. Bare du vet hvem du er. Ofte kan det være forvirring rundt hva og hvem vi er.

Han stiller også spørsmål ved hvorfor det er behov for å kategorisere seksualitet og kjønn.

– Det er samfunnets normer som ligger til grunn for behovet for definisjoner. Når

VIL HA MER TOLERANSE: Sexolog Henrik Huth Nielsen mener at skeiv ungdom må få friheten til å definere seg selv.

en norm settes, har det alltid konsekvenser for noen andre. Det gjør at de som bryter med normene undrer på hvordan de skal definere seg selv, fordi andre, som heterofile, har definert seg på en annen måte. Drit i det. Lev uavhengig av hva andre måtte være.

– Normalitet er et statistisk begrep som tar utgangspunkt i en populasjon. Men det som er normalt for deg, er det som er viktig. Hva samfunnet måtte mene må man drite i. Folk er ikke opptatt av hva man spiser til middag, men noen er veldig, veldig opptatt av hvem vi har sex med. Og hvorfor det? spør han.

Han er enig i at samfunnet bør legge til rette for samtaler om kjønn og legning allerede i barnehagen.

– Ja, herlighet. Det er jo ikke slik at seksualitet starter i åttende klasse. Det er en merkelig forestilling, sier han og ler.

– Å snakke om dette bør være helt naturlig.

MARIA FINNØY FAGERVOLL
mff@smp.no